

Güvence Hesabı'ndan Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Kapsamında Yapılacak Ödemeler

A. Kadir KÜÇÜK
Güvence Hesabı Müdürü

Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası'nın uygulaması ilk olarak Bakanlar Kurulu'nun 22.01.2004 tarih, 2004/6789 sayılı kararı ile 25384 no, 25.02.2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu karar ile, 4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu hükümleri çerçevesinde yurtiçi ve uluslararası yolcu taşımacılığı yaparken bu taşıma esnasında yolcuların tamamı ile görevli sürücüler ve bunların yardımcıları için Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırma zorunluluğu getirilmiştir.

Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası, yurtiçi ve uluslararası yolcu taşımacılığı kapsamında seyahat eden yolcuları, sürücülerini ve yardımcılarını taşımacılık hizmetlerinin başladığı andan bitim anına kadar seyahat süresi içinde (duraklamalar dahil) karşılaşılabilecek her türlü kazaları teminat altına almaktadır.

Ferdi Kaza Sigortaları bilindiği gibi kendi özelliği olarak bir sorumluluk sigortası değil, bir can sigortasıdır. Kişilerin bu sigortayı yaptırmaları, bazı kredi olaylarında bankaların zorunlu tutması dışında ihtiyaridir.

Ancak, 2004/6789 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Taşıma Kanunu kapsamında taşıma işlemleri yapanlar için bu sigortanın yaptırılması zorunlu tutulmuş ve yaptırmayanlar taşımacılar için bu sigortanın sağladığı menfaatler açısından sorumluluk getirilmiştir. Diğer bir ifade ile bu sigortayı yaptırmakla mükellef olup da yaptırmayan taşımacılar, bu sigortanın

sağladığı menfaatlerden dolayı zarar görenlere karşı bizzat sorumlu olurlar.

Bu sigortanın bir diğer özelliği de, kazanın meydana gelişinde kusur durumlarına bakılmaksızın zarar gören yolcularla birlikte sürücü ve yardımcıları da kapsamıdadır.

Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası, Bakanlar Kurulu kararında belirlendiği gibi Taşıma Kanunu çerçevesinde faaliyet gösteren taşımacılar tarafından yaptırılması zorunlu tutulmuştur

Taşıma Kanunu'na göre taşımacılık yapanlar, Kanunun 5'inci maddesi gereği Yetki Belgesi almak zorundadırlar.

Yetki Belgesini almış, taşımacılık faaliyetini yapma ehliyetine sahip olmuş olan taşımacıların, Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası dışında, Taşıma Kanunu'nun 17'inci maddesinde belirtilen sorumlulukları için 18'inci maddesindeki Zorunlu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortasını ve de 6789 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasını yaptırmaları zorunludur.

Bu sigortaların tamamının veya herhangi birisinin yaptırılmamış olması halinde, meydana gelecek kazalarda zarar görenlerin bu sigortalar kapsamında bulunan bedeni tazminat talepleri Güvence Hesabı tarafından karşılanır.

Tabidir ki, bu ödemeler yapıldıktan sonra Güvence Hesabı, sigortasını yaptırmamış olan taşıyıcıya ve diğer sorumlulara rücu eder.

Zorunlu Taşımacılık Sigortasında zararlar kusur durumları göz önüne alınarak yapılır. Oysa Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortalarında kusura bakılmaksızın zarar görenlere tazminat ödemesi

yapılır. Taşıma faaliyetinde bulunan taşıyıcı, şayet bu iki sigortayı da yaptırmamış, ancak Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortasını yaptırmış ise, işlemin sorumluluğunu doğuracak zararlar tabidir ki öncelikle bu sigortadan karşılanacaktır. Bu sigortanın sürücü ve/veya işlemin sorumlulukları açısından yok sayılması mümkün değildir.

Zorunlu üç sigortanın da yapılmış olduğu bir araçta zararların karşılanması önceliği nasıl olacaktır?

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, her sigortanın kendi kapsamı açısından olaya bakmak doğru olacaktır. Örneğin Zorunlu Taşımacılık Sigortası bir sorumluluk sigortasıdır. Dolayısıyla bu sigortadan zararların karşılanmasında öncelik taşıyıcının sorumluluğuna bağlıdır. Taşıyıcının sorumlu olduğu hallerde Zorunlu Taşımacılık Sigortasının öncelikle devreye gireceği Genel Şartların B.8'inci maddesinde belirlenmiştir.

Bu sigortanın yetersiz kalması durumunda ise diğer sorumluluk sigortaları olan Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası ve İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortalarının devreye gireceği açıklanmıştır. Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası ise, esas itibarıyla bir can sigortası olduğundan, kişinin kendisine gelen zararların karşılanmasında öncelikle devreye girmesi gereken bir sigorta türüdür. Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası, taşıyıcının bu sigortayı yaptırmama sorumluluğu dışında, diğer maddi ve manevi sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Bu sigortadan karşılanacak zararlar, taşıyıcının sorumlu olarak ödeyeceği diğer tazminatlardan mahsup edilemez.

Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası kapsamında ödenecek ölüm tazminatı, olayın gerçekleşmesi halinde poliçede yazılı olan teminat tutarı ile sınırlı olarak, tamamı kazada ölen kişinin mirasçılara, miras hukuku çerçevesinde ödenir. Oysa Zorunlu Taşımacılık Sigortası kapsamında ödenecek ölüm tazminatı ise, ölen kişinin bakiye yaşam süresi, aile ve çalışma koşullarına göre hesaplanır ve hesaplanan tutar, ölenin desteğinden yoksun kalanlara Destekten Yoksun Kalma Tazminatı şeklinde ödenir. Meydana gelen kaza, sigortalı açısından kaza tarihinden itibaren iki yıl içinde kalıcı bir sakatlığa yol açmış ise, bu kişiye Genel Şartların A.3.2. maddesinde belirlenen oranlarda sakatlık tazminatı ödenir.

Bir kazada bir sigortalıya sakatlık tazminatı ödenmiş ise, aynı sigortalı için ödenen tazminat miktarına ulaşıncaya kadar ölüm tazminatı ödenemez. Sakatlık tazminatı almış olan sigortalı kaza tarihinden itibaren iki yıl içerisinde kaza neticesi olarak vefat ettiği takdirde haksahiplerine ödenecek ölüm tazminatı, daha önce sigortalıya ödenmiş olan sakatlık tazminatı düşülmek suretiyle hesaplanır. Tedavi giderlerinin karşılanmasında öncelik sırası Genel Şartların A.3.3 maddesiyle Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasına tanımış ve tedavi giderlerinin başka sigorta sözleşmeleriyle teminat altına alınsa dahi, söz konusu giderlerin öncelikle bu sigortadan karşılanacağı ifade edilmiştir.

Genel olarak Ferdi Kaza Sigortalarında ödenen tazminatlar için sigorta şirketlerinin rücu söz konusu değildir. Ancak tedavi giderlerinin karşılanmasındaki getirilen bu öncelik, sözkonusu tedavi giderlerinin ödenmesi açısından sorumlu olanlara karşı rücu edilmesini gündeme getirebilir. Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasında, diğer zorunlu sorumluluk sigortalarından farklı olarak sürücü (sigortalı olabilir) ve diğer hizmetliler (sigortalının eylemlerinden sorumlu olduğu diğer kişiler) kapsama dahil edilmiştir.

Her nevi manevi tazminat talepleri, çalınma veya gaspedilme olaylarında taşıtın çalındığı veya gaspedildiğini bilerek taşıta binen kişilerin uğrayacakları zararlar nedeniyle ileri sürecekleri talepler kapsam dışında bırakılmıştır.

Savaş hali, nükleer, biyolojik, kimyasal rizikoların meydana getirdiği zararlar, grev, lokavt hallerinde meydana gelecek zararlar, terör, cinayet ve cürüm gibi olaylar sonucu meydana gelecek zararlar, tehlikede bulunan şahıs ve malları kurtarmak için bile bile tehlikeye maruz kalınması sonucu meydana gelecek zararlar ile kaza dışında meydana gelen suda boğulmalar kapsam dışında tutulmuştur.

Sonuç olarak, yukarıda kapsamı açıklanan taşımacılık faaliyetlerinde bulunan araçlar için taşımacıların Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırmama zorunluluğu bulunmaktadır. Bu kapsama girdiği halde sigortası yapılmamış araçlar ile seyahat esnasında meydana gelen bedeni zararlara ilişkin talepler, yeni Sigortacılık Kanunu ile birlikte bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihinden itibaren Güvence Hesabı'ndan karşılanır. ■